

DATAGOVERNANCE

MEER DAN COMPLIANCE STUREN MET DATA

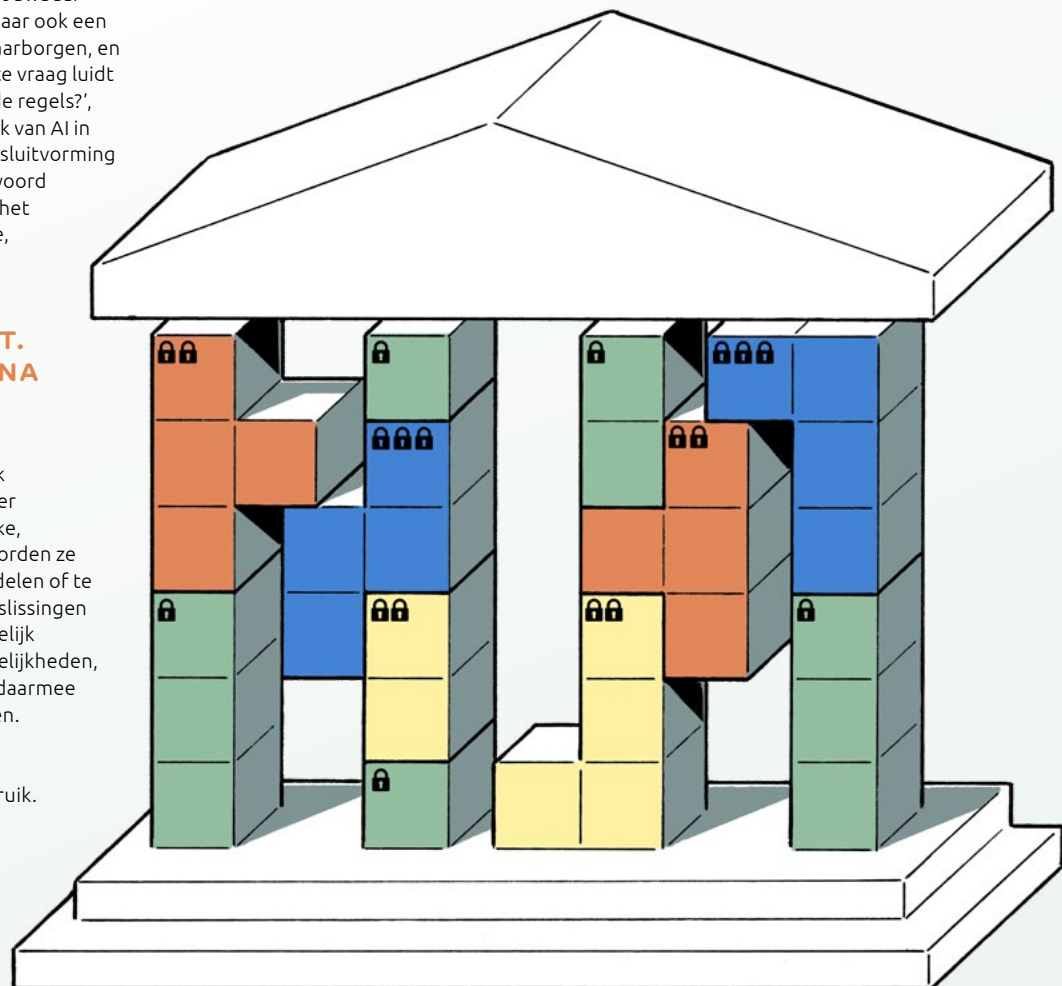
De governance van gegevens groeide uit tot een volwaardige discipline die veel verder gaat dan het loutere beheer data (verzameling, opslag, onderhoud ...). Wie bezit de gegevens, wie heeft toegang, hoe kunnen de kwaliteit en veiligheid ervan worden gewaarborgd, en hoe kan aan de regelgeving worden voldaan? Al die vragen vallen onder de governance, een strategisch domein dat het mogelijk maakt om risico's te beheersen, informatie te benutten en uiteindelijk betere beslissingen te nemen.

Datagovernance betekent meer dan het Europese en Belgische regelgevingskader naleven (lees 'Data, AI en cyberveiligheid: Europese kader voor een betrouwbaar digitaal ecosysteem', p. 10), maar ook een veilige en efficiënte digitale omgeving waarborgen, en de besluitvorming optimaliseren. De echte vraag luidt niet langer uitsluitend: 'Voldoen we aan de regels?', maar: 'Zetten we onze data en ons gebruik van AI in als echte strategische troeven voor de besluitvorming en het concurrentievermogen?'. Het antwoord op beide vragen moet deel uitmaken van het bedrijfsbestuur, de corporate governance, net zoals financiële, operationele en cyberrisico's.

BRENG GEBRUIK IN KAART. EERST BEGRIJPEN, DAARNA HANDELEN

Een goede governance begint met een inventarisatie. Welke tools maken gebruik van gegevens? Welke AI-oplossingen zijn er al? Verwerken die oplossingen persoonlijke, vertrouwelijke of gevoelige gegevens? Worden ze gebruikt om klanten te werven, te beoordelen of te begeleiden, systemen te beveiligen of beslissingen te nemen? Die inzichten moeten het mogelijk maken om de datastromen, verantwoordelijkheden, leveranciers, eventuele overdrachten en daarmee gepaard gaande risico's in kaart te brengen.

Vervolgens kan een onderscheid worden gemaakt tussen gewoon en gevoelig gebruik. Met AI een tekst herwerken heeft niet dezelfde gevolgen als kandidaten voorselecteren of de solvabiliteit van een klant beoordelen. Voor die laatste twee gevallen zijn strengere waarborgen nodig: kwaliteit van de gegevens, menselijke

controle, traceerbaarheid, informatieverstrekking aan betrokkenen en vermogen om het gebruik toe te lichten.

VERANTWOORDELIJKHEDEN VERDUIDELIJKEN

De verantwoordelijkheid voor data- en AI-governance ligt bij het management. Het is een verantwoordelijkheid die het niet kan delegeren, ook niet door een beroep te doen op experts. Het management moet er zelf op toezien dat de ingevoerde procedures worden nageleefd en aansluiten bij de algemene mechanismen: risico-identificatie, beoordeling, opvolging en rapportage.

Voor data- en AI-governance zijn een heldere rolverdeling en duidelijke coördinatie- en arbitragemechanismen echter noodzakelijk, met het management als eindverantwoordelijke.

- **Management:** bepaalt de strategie en de risicobereidheid en blijft verantwoordelijk voor keuzes.
- **IT:** zorgt voor de architectuur, de cyberbeveiliging en het toegangsbeheer.
- **Juridische dienst/Data Protection Officer (DPO):** houdt toezicht op het regelgevingskader en de naleving van de rechten.
- **Aankoopdienst:** neemt de eisen op in de leverancierscontracten.
- **HR:** komt tussen wanneer maatregelen gevolgen hebben voor de medewerkers of de arbeidsorganisatie.

Afhankelijk van de omvang of de digitale maturiteit van het bedrijf kan een Chief Data Officer (CDO) de datastrategie coördineren en verantwoording afleggen aan de directie of de raad van bestuur. Wanneer er zowel een CDO als een DPO is, moeten hun taken gescheiden blijven: de eerste stuurt het gebruik van gegevens aan; de tweede vervult een onafhankelijke raadgevende en toezichthoudende rol zoals vastgelegd in de Europese privacyverordening (GDPR).

MENS BLIJFT VERANTWOORDELIJK VOOR AI

AI is in staat om razendsnel patronen te herkennen en taken te automatiseren, maar is niet onfeilbaar: zonder eigen beoordelingsvermogen, kritisch inzicht of juridische verantwoordelijkheid kan ze fouten maken, vooroordelen overnemen of plausibele maar onjuiste resultaten opleveren. De governance moet daarom duidelijk maken in welke gevallen AI de mens ondersteunt en in welke gevallen ze geen autonome beslissingen mag nemen.

De menselijke controle moet echt, deskundig en gestructureerd zijn gedurende de volledige levenscyclus

van de data en het gebruik ervan: van verzameling en ontwikkeling tot implementatie, gebruik, actualisering en eventuele verwijdering. Gebruikers moeten begrijpen waar de grenzen liggen, een resultaat kunnen betwisten en fouten kunnen corrigeren. De teams – inclusief leidinggevend, bestuurders en medewerkers op sleutelposities – moeten worden opgeleid zodat ze beslissingen kunnen nemen, controles kunnen uitvoeren en hun verplichtingen kunnen nakomen.

MAAK VAN VERTROUWEN EEN CONCURRENTIEVOORDEEL

Governance staat innovatie niet in de weg. Integendeel, governance maakt het mogelijk om op verantwoorde wijze te innoveren. In een economie waarin klanten, medewerkers, partners en overheden steeds meer transparantie eisen, creëren bedrijven die data en AI verantwoord gebruiken een voorsprong. Conformiteit wordt zo een factor die het verschil maakt en het concurrentievermogen versterkt. Aan Europa om te zorgen voor consistentie regelgeving en om onnodige administratieve lasten te vermijden.

Vertrouwen opbouwen doen bedrijven door:

- een intern beleid en documentatie op te stellen van belangrijke gebruiken;
- de verzamelde gegevens beperken en de toegang beveiligen;
- betrouwbare leveranciers te selecteren en regelmatig audits uit te voeren;
- duidelijke informatie te verstrekken, snel te reageren op incidenten en afstand te doen van te risicovolle praktijken.

Tot slot valt data- en AI-governance ook onder de maatschappelijke verantwoordelijkheid van het bedrijf. Digitale keuzes hebben gevolgen voor klanten, medewerkers, leveranciers, burgers en in sommige gevallen ook voor het milieu. En ze maken integraal deel uit van de governance-dimensie van de Europese ESG-criteria (Environment, Social, Governance).

AFWACHTEN IS ONDERGAAN

Bedrijven die afwachten, lopen het risico te worden geconfronteerd met wettelijke verplichtingen, incidenten, keuzes die door leveranciers worden opgelegd en ga zo maar door. Door te anticiperen en vanaf vandaag uw governance te structureren – en precies te weten wat u doet, waarom en hoe – creëert u een duurzaam voordeel. Op termijn zullen bedrijven die al bij de opzet van hun projecten de juiste reflexen hanteren op het vlak van data en AI – het zogenaamde ‘governance by design’ – beter gewapend zijn tegen technologische, regelgevende en maatschappelijke veranderingen. □

**GOVERNANCE
STAAT INNOVATIE
NIET IN DE
WEG, WEL
INTEGENDEEL.**